

Stichting Merkawah (nu Netwerk NDE) bestaat in oktober 30 jaar; waar staan we nu?

Om even bij stil te staan...

Rudolf H. Smit

Een donateur die onze geschiedenis had doorgenomen wees ons erop dat komende oktober ons *Netwerk NDE*, voorheen *stichting Merkawah*, dertig jaar geleden werd opgericht. Eerlijk is eerlijk: dat was ons helemaal ontgaan. De vraag of we rondom dat heuglijke feit een heel evenement zullen organiseren is nog open. Als er iets te gebeuren staat zullen we het u uiteraard laten weten, via onze website: www.netwerknde.nl.

Het ontstaan van onze organisatie

In elk geval is het zinvol toch even stil te staan bij het hoe en waarom van de totstandkoming van onze stichting. In eerste instantie was het doel het doen van wetenschappelijk onderzoek naar een fenomeen dat toen nog bijna-doodervaring (BDE) heette, maar thans nabij-de-doodervaring (NDE). Daartoe vormde zich een groep van vijf mensen: cardioloog Pim van Lommel, psychologen Ruud van Wees en Vincent Meijers, chirurg Nico Vissel, en Ina Vonk als stuwendende kracht, en zij waren het eerste bestuur. Drie van deze vijf (Pim, Ruud en Vincent) en nog een vierde onderzoeker, Ingrid Elfferich, hebben met veel 'ups' maar ook 'downs', een onderzoek verricht waarvan de uitgebreide schriftelijke neerslag verscheen in *The Lancet* van 15 december 2001¹, en waarvan de kwaliteit nog steeds alom wordt geroemd. Ook het boek *Eindeloos Bewustzijn* van Pim van Lommel is voor een belangrijk deel gebaseerd op dit onderzoek.

In de twee vorige nummers van *Terugkeer naar Levenslicht* hebben we aandacht besteed aan Pim's boek en de positieve effecten daarvan als het gaat om de verbreiding van de kennis rondom de NDE bij het grote publiek. Echter, daarbij werd en wordt weleens over het hoofd gezien dat het niet alleen Pim was die verantwoordelijk was voor het genoemde grootse resultaat. Het is daarom dat we in dit nummer veel aandacht geven aan de twee mede-bestuursleden en dito onderzoekers van toen: Ruud van Wees en Vincent Meijers. Wij vertrouwen er op dat u met genoegen, en ook plezierige verwondering, hun kant van het verhaal zult lezen... want het ging heus niet allemaal van een leien dakje. Even leek het er zelfs op dat het hele onderzoek op een dood spoor zat...

De trage evolutie van wetenschappelijke acceptatie

Evengoed rijst de vraag hoe het thans gesteld is met het wetenschappelijke onderzoek naar de NDE. Men is immers al zoveel jaren bezig, namelijk zo'n beetje vanaf het midden van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Zal er ooit sprake zijn van een wezenlijke doorbraak? Dat wil zeggen, gaat 'mainstream wetenschap' nou eindelijk eens inzien dat de NDE geen grap van het brein is, maar integendeel een fenomeen waaruit zonneklaar duidelijk wordt dat lichaam en geest in wezen gescheiden entiteiten zijn? Entiteiten die normaliter wel aan elkaar verbonden zijn, maar onder bepaalde omstandigheden van elkaar kunnen loskomen?

Bij de meesten van u welbekend, neem ik aan, maar laten we in dit verband nog maar eens de definitie van een NDE memoreren:

'De NDE is een geheel van indrukken tijdens een bijzondere bewustzijnsstoestand die het gevolg is van een periode van klinisch dood zijn, een ernstige ziekte, een bijna fatale situatie of een stervensproces; maar een NDE kan ook voorkomen bij hoge stress of diepe meditatie of zelfs heel spontaan zonder enige aanleiding.'

Hierbij moet vermeld worden dat in het geval van de laatste drie mogelijkheden, waarbij geen sprake is van een levensbedreigende situatie, eigenlijk niet van een 'echte' NDE gesproken zou mogen worden, maar liever van een 'NDE-gelijkende' ervaring, die overigens dezelfde verregerende gevolgen kan hebben.

Knarsentanden ten overstaan van het onvermijdelijke

Hoe het ook zij, het fenomeen is er en dat wordt alerwege erkend, zelfs door sceptici, zij het ietwat knarsentandend. Want die laatsten hebben er grote moeite mee en geven sowieso de voorkeur aan een 'fysicalistische' interpretatie. Fysicalistisch wil zeggen dat het om een puur lichamelijk verschijnsel zou gaan, en dat zoiets als een van het lichaam onafhankelijke geest eenvoudig niet kan bestaan, punt! Gewoonlijk zijn zij daar heel dogmatisch in. Ach, op zich is dat niet zo erg. De geschiedenis van de wetenschap is immers vergeven van ontdekkingen en ontdekkers die eerst werden verketterd, en pas jaren later werden opgenomen in het 'Pantheon der Grote Wetenschappers'.

Treffend in dezen is het boek *'Kwantum'* waarin wordt verteld hoe waarlijk grote geleerden als Max Planck en Albert Einstein aanvankelijk door het slijk werden gehaald als waren ze een stel idioten. Hierop aansluitend, zeer illustratief, is de beroemde uitspraak van dezelfde Planck uit 1949 waarmee hij een punt had: *'Een nieuwe wetenschappelijke waarheid triomfeert niet dankzij het overtuigende argument dat tegenstanders het licht doet zien, maar eerder doordat tegenstanders uiteindelijk uitsterven, waardoor een nieuwe generatie opgroeit voor wie die waarheid gewoon een feit is.'*

Een heel korte variant daarop is *'Science progresses Funeral by Funeral'*: bij elke begrafenis gaat de wetenschap weer een stap vooruit.

En zo zal het ook wel gaan met het onderzoek naar de NDE. Tegen de sceptische stroom in gaan tal van NDE-onderzoekers onverdroten door met hun zoektocht naar de waarheid. Daarbij is men eigenlijk het

stadium voorbij dat NDE-onderzoek vooral het verzamelen betrof van zoveel mogelijk casussen. Inmiddels zijn er (wereldwijd) al vele tienduizenden casussen bekend, van allerlei vormen van NDE's, dus we weten nu ongeveer wel hoe NDE's in elkaar zitten. Duidelijk is ook geworden dat de zogeheten fysicistische verklaringen, waaronder het beruchte 'zuurstoftekort', géén verklaringen zijn, doordat ze met het grootste gemak onderuit kunnen worden gehaald. Als je dan het zogenoemde 'Ockham's scheermes'² erop loslaat, dan blijft als enige 'simpele' verklaring over: 'het bewustzijn is een entiteit die weliswaar verbonden is met het lichaam maar in wezen daarvan wel onafhankelijk; onder bepaalde omstandigheden kan dat bewustzijn zich losmaken van het lichaam en dan zelfstandig waarnemingen doen.'

Voor de meeste 'mainstream' wetenschappers is dit nauwelijks verteerbaar, dus ze eisen (eigenlijk wel terecht) objectieve bewijzen. Uit de meeste NDE's is dat objectieve bewijs niet te halen, want die ervaringen zijn strikt persoonlijk, dus subjectief. Heel anders wordt het bij NDE's waarin zich objectief verifieerbare, waarheidsgetrouwe waarnemingen voordoen. Zo'n ervaring is er één waarvan de ervaren naderhand met grote gedetailleerdheid kan vertellen wat er allemaal rondom zijn/haar lichaam gebeurde tijdens de periode van absolute bewusteloosheid, en die waarnemingen worden dan bevestigd door onafhankelijke derden.

Beginnende erkenning

Ik heb zelf het voorrecht gehad te mogen meewerken aan het boek 'Wat een stervend brein niet kan' (auteurs Titus Rivas, Anny Dirven en ik dus; uitgave 2013, uitgeverij Elikser te Leeuwarden). Daarin hadden we 78 casussen verzameld van door derden geverifieerde waarheidsgetrouwe waarnemingen tijdens NDE's. Via kreeg de Amerikaanse IANDS (International Association for Near-Death Studies) lucht van ons boek, en werd door hen besloten het boek te vertalen in het Engels, terwijl het aantal casussen werd uitgebreid tot 104. Het boek, nu getiteld 'The Self does not Die', blijkt redelijk succesvol: er zijn ruim 2100 exemplaren van verkocht, en er wordt gedacht aan een tweede druk waarin het aantal casussen zal zijn uitgebreid. Eén van hen, emeritus hoogleraar wetenschapsfilosofie Neal Grossman heeft zelfs dit erover geschreven in zijn zeer uitgebreide recensie, geplaatst in het *Journal of Near-Death Studies*: 'Dit boek tilt de discussie daarover door zijn sterke bewijsvoering naar een nieuw niveau, en dat niveau is boven elke redelijke twijfel verheven. De uitspraak 'voorbij elke redelijke twijfel' betekent precies dat: gezien de bewijzen, is het met het verstand, de rede, niet langer mogelijk te twijfelen of het bewustzijn onafhankelijk is van het brein. Diegenen die anders daarover denken zijn hetzij 1 onwetend van alle bewijzen, of 2 hangen een ideologisch systeem aan dat niet consistent is met de overvloed aan bewijsvoering zoals weergegeven in dit boek.' (De complete recensie staat op onze website, onder 'documentatie'.)

Nóg meer bewijskracht nodig

Zo'n oordeel is niet mis, en daar zijn we dan ook heel erg trots op. Maar omdat de bewijskracht van ons boek, hoewel zeer groot, toch nog berust op wat men in de mainstream wetenschap nogal smalend 'anek-

De oprichters van links naar rechts: Pim van Lommel, Ina Vonk, Nico Vissel, Ruud van Wees en Vincent Meijers (foto uit 1988)

dots' noemt, is een extra benadering gewenst. De ogen zijn daarom vooral gericht op sterk geprotocolleerde studies zoals AWARE-II³ van dr. Sam Parnia, die daarvoor, wonder boven wonder, een groot bedrag aan subsidie heeft ontvangen. Bij de uitkomsten zal wederom gekeken worden naar mogelijke geverifieerde veridieke ervaringen, dat wil zeggen waarnemingen gedaan door uitgetreden NDE-ers die door onafhankelijke derden konden worden geverifieerd. Als zulke waarnemingen dankzij dat AWARE-II onderzoek onomstotelijk kunnen worden bevestigd, dan zal het voor tegenstanders heel moeilijk worden te blijven beweren dat er geen onafhankelijk bewustzijn bestaat.

Het onderzoek naar de NDE staat dus niet op een dood spoor. Het gaat door, hoewel misschien niet zo snel als we het wel zouden willen. In dit verband doet het mij nog altijd deugd dat stichting Merkawah dankzij mensen als Pim van Lommel, Ruud van Wees, Vincent Meijers, Ingrid Elfferich en (zijdelings) Ina Vonk, daarin een zeer belangrijke rol heeft gespeeld. ●

Noten en literatuurverwijzingen

- 1 Near-Death Experience in Survivors of Cardiac Arrest; A prospective study in the Netherlands. The Lancet 358 van 15 december 2001.
- 2 Ockham's scheermes (Latijn: *lex parsimoniae*, de wet van de spaarzaamheid) is de stelling dat wanneer er verschillende hypothesen zijn die een verschijnsel in gelijke mate kunnen verklaren, de hypothese gekozen moet worden die de minste aannames bevat en de minste entiteiten veronderstelt. Het is een principe uit de kenistheorie dat wordt toegeschreven aan de 14e-eeuwse Engelse filosoof Willem van Ockham, een franciscaner monnik in Engeland. (Bron: Wikipedia.)
- 3 Zie voor meer informatie onder meer: https://en.wikipedia.org/wiki/Sam_Parnia.